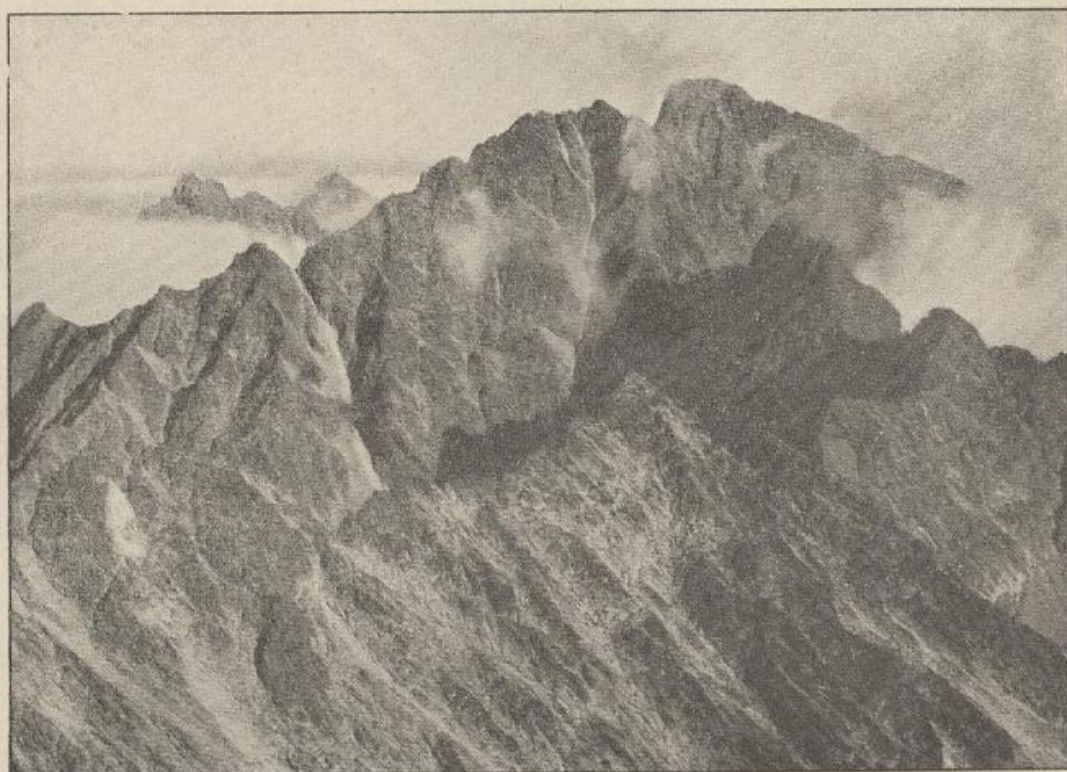

Věstník Klubu alpistů československých Bulletin du Club Alpin tchécoslovaque

Gerlach: Pohled od Dračího štítu.
Sommet du Gerlach vu du Dračí štít.

Foto Dr. B. Schütz

OBSAH:

Nanga Parbat — Tatranská kronika (K regionálnímu plánu Vysokých Tater) — Literatura — Klubovní zprávy.

Nanga Parbat — Nouvelles des Tatry (Un projet régional d'aménagement des Tatry pour le tourisme) — Littérature — Notices.

SOMMAIRE:

P r a h a

Ročník
Année

IV.

Listopad-Prosinec
Novembre-Décembre

1937

Číslo
Nro

6

VĚSTNÍK KLUBU ALPISTŮ ČESKOSLOVENSKÝCH BULLETIN DU CLUB ALPIN TCHÉCOSLOVAQUE

ROČNÍK IV.

LISTOPAD-PROSINEC 1937.

ČÍSLO 6.

NANGA PARBAT

Přes všechno úsilí nejlepších horolezců světa nestanula dosud lidská noha na vrcholu vyšším 8.000 m, ač hranici tuto přesahuje přes tucet hor v Himalaji a Karakoru. Jsou mezi nimi vrcholy technicky tak neobyčejně obtížné, že neúspěchy jejich dobyvatelů nepřekvapují. Ale jsou také osmitisícovky poměrně snadno z údolí přístupné bez mimořádných obtíží terénních. Proč dosud se nepodařilo zléztí aspoň takovouto »snadnou« osmitisícovku? Pokusíme se to vysvětliti na příkladu Nanga Parbatu (8136 m), po osudu posledních dvou německých expedicí, hory, jakoby stvořené k tomu, aby jejím dobytím byla porušena dosavadní nedotčenost osmitisícovek Asie.

Přístup k Nanga Parbatu je snadný. Cesta z Prahy do Bombaye trvá zhruba 12 dnů a nocí, jedeme-li rychlíkem do Benátek a odtud lodí. Dva dny a dvě noci se jede ve Frontier Mail-Express z Bombaye do Rawal-Pindi, hlavní vojenské stanice Angličanů v Pundžabu. Po několikahodinné jízdě autem je horolezec ve Srinagaru, hlavním městě Kašmíru. Východiska do Bakhjotského údolí, jímž byly vedeny útoky všech tří poválečných expedicí německých — obce Astoru — lze dosáhnouti přes dva snadno schůdné průsmyky, Tragbalský (cca 3.600 m) a Burzilský (cca 4.200 m). Nešťastná letošní III. německá expedice opustila Mnichov 10. dubna a byla 19. května v základním táboře pod Nanga Parbatem připravena k útoku na vrchol. Lze se tedy skutečně dostat k úpatí Nanga Parbatu bez zvláštní námahy rychle. Přístup je neskonale snazší než nekonečná cesta Tibetem k úpatí Mt. Everestu nebo dokonce nebezpečný průstup roklinami řeky Rishi do ledovcového cirků pod Nanda Devi.

Technické obtíže hory jsou na Nanga Parbatu značné, ale nejsou nikterak mimořádné. Od hlavního tábora až po tábor IV. na sev.-záp. úpatí hřebenu Rakhlot Peak (7.070 m) — Jižní Chongra Peak (6.448 m), tedy z výše cca 4.000 m až asi na 6.200 m se vystupuje po Rakhjotském ledovci, dosti rozeklaném, ale celkem dobře schůdném. Nosiči po něm vystupovali a sestupovali bez doprovodu Evropanů. Následuje strmý úsek k táboru V. (6.690 m) a technicky velmi obtížný pod vrcholem Bakhjot-Peaku na hlavní hřeben, kde stál r. 1934 tábor VI. (6.955 m). Je to jediné místo, které r. 1934 musilo býti zajištěno fixními lany. Ale i tudy sestoupili po katastrofě onoho roku vyčerpaní nosiči ve sněhové metelici sami. Hlavní hřeben od tábora VI. po t. zv. »Silbersattel« (7.451 m) mezi bezvýznamnou hlavičkou hlavního hřebenu (7.530 m) a nápadnou věží v rozsoše, vybíhající k severu, je úzký a leckde strmý, ale nikde zvlášť obtížný. Od »Silbersattelu« prostírá se až k předvrcholu Nanga Parbatu (7.910 m) povlovně stoupající sněhové plateau, po němž Němci vystoupili r. 1934 beze všech obtíží až do 7.700 m. Výše se ještě nikdo nedostal. Fotografie však ukazují, že přechod s předvrcholu na hlavní vrchol Nanga Parbatu (8.136 m) je patrně zcela snadný. Výstup od základního tábora na vrchol, při němž je překonati včetně několika krátkých klesání asi 4.500 m výškového rozdílu, by prvotřídní partie mohla theoreticky provést za 8—10 dnů.

Mužové, kteří dosud dobývali Nanga Parbatu, byli vesměs prvotřídní horolezci a naprosto způsobilí pro úkol jim kladený. Byl to výkvět německých a rakouských horolezců. Byla mezi nimi největší jména poválečného alpismu: Merkl, Welzenbach, Schneider, Göttner, Wien a jiní. Čeho dosáhli tito prvotřídní horolezci na hoře celkem snadno přístupné a v poměru k jiným horám Himalaje nepřilíš obtížné?

I. německou výpravu na Nanga Parbat vedl v r. 1932 Wilhelm Merkl z Mnichova. Uskutecnila se s americkou finanční pomocí a zúčastnili se jí také dva Američané: Mrs. Knowlton jako žurnalista a horolezec Rand Herron, který se pak na zpáteční cestě z Indie zabil nešťastným pádem s Chefrenovy pyramidy u Kahýry. Kromě toho jelo ještě pět německých horolezců (Bechtold, Dr. Hamberger, Kunigk, Simon, Wiessner) a Rakušan Aschenbrenner. Výprava byla stíhána od začátku nehodami. Když dorazila 29. června 1932 do základního tábora, bylo zjištěno, že velehorská výzbroj pro nosiče byla cestou ukradena. Zbyla jen kompletní výzbroj pro 4 nosiče, neúplná pro 5 dalších. »Páni« musili proto v ledovcovém terénu nésti většinou náklady sami. Pak byl stížen horolezec Kunigk zánětem slepého stěva. Musil být dopraven do Gilgitu a s ním odchází Dr. Hamberger, aby provedl operaci. Výprava takto ztrácí dva členy a je nadto bez lékárny. Poměry na Rakhiofském ledovci byly v r. 1932 katastrofální. Tábor IV. je zřízen poměrně nízko, ve výši 5.800 m. Nad tímto táborem je vše pokryto bezedným, suchým čerstvým sněhem, který ve větru stéká a jímž je nutno se prodírat. 30. července zřizují konečně Merkl a Bechtold tábor VII. na hlavním hřebenu, ve výši téměř 7.000 m. Den na to začíná sněhová vánice, která trvá bez přerušení 20 dnů. Tábory musí pod přívalem sněhu být postupně vyklizeny, výprava ztroskotala.

Je to zase Merkl, který vede v r. 1934 II. německou výpravu na Nanga Parbat. Skupina horolezců se skládá z Němců Bechtolda, Drexela, Hieronima, Merkla, Müllrittera, Welzenbacha a Wielanda, z Rakušanů Aschenbrennera, Dr. Bernarda a Schneidera. Kromě toho jede výprava vědecká. Koncem května je zřízen základní tábor ve výši 3.967 m. Pak výprava rychle postupuje: 6. června je zřízen tábor III. (5.900 m), výše než v r. 1932 stál tábor IV. To znamená značné zjednodušení při dopravě materiálu. Ale téhož dne se rozhoduje osud výpravy: Alfred Drexel cítí nevolnost, druhého dne sestupuje s nosičem Angtensingem do tábora II. (5.340 m). Tam umírá 8. června na zápal plic. Zatím postavili úderníci výpravy již tábor IV. ve výši 6.185 m. Ale všichni jsou svoláni dolů do základního tábora, aby se zúčastnili pohřbu Drexelova, který se konal 11. června. Teprve 22. června — tento odklad o 11 dnů je čtenáři expediční zprávy těžce pochopitelný — odcházejí horolezci k druhému útoku z hlavního tábora. Smrt Drexelova a po ní následující doba nečinnosti stála výpravu 14, většinou krásných dnů. Tím byla zaviněna konečná katastrofa. 25. června je úderní skupina zase v táboře IV., opuštěném před 17 dny. Následuje těžký boj se strmou stěnou pod Rakhiof Peak, v níž je umístěno 180 m fixních lan. 4. července dosáhla výprava hlavního hřebenu, tedy bodu, kde ztroskotala expedice z r. 1932. Zde je zřízen ve výši 6.955 m tábor VI., vlastní východisko pro poslední útok na vrchol, který je již jenom 1.150 m výše. Kdyby horolezci tu byli bývali 20. června, byla by patrně padla první osmitisícovka světa. 5. července je zřízen na hlavním hřebenu tábor VII. (7.185 m). Následujícího dne vystupují Schneider a Aschenbrenner a po nich Merkl, Welzenbach a Wieland s nosiči na »Silbersattel« (7.451 m). Oba Tyroláci (Aschenbrenner a Schneider) jsou ve výborné formě a vystupují dále po sněhovém plateau až asi na 7.700 m. Pak se vrací k ostatním, kteří zatím zřídili ve výši 7.480 m tábor VIII. Všichni jsou přesvědčeni, že následujícího dne padne vrchol. 7. července řadí vichřice při poměrně slušném počasí celý den, nelze opustit stany. Ani 8. července vichřice nepovoluje. Horolezci se scházejí a je rozhodnuto sestoupit. První odcházejí zase Aschenbrenner a Schneider a nosiči Pinzo Nurbu, Nima Dorje a Passang. Na

hlavním hřebenu před táborem VII. se »páni« odvažují od nosičů a sestupují sami velmi rychle za jediný den do tábora IV. Toto jednání bylo Aschenbrennerovi a Schneiderovi z různých stran vytýkáno, tím spíše, že jejich omluva, že chtěli ušetřit nosiče hledání správné cesty a že proto šlapali stopu sami, kdežto nosiči měli ve stopě následovati, neobstojí. Pak musili na nosiče, když tito se zpozdili, čekati, zvláště pak je nesměli nechat sestoupiti samy po velmi těžkém úseku mezi tábory VI. a V. Je ovšem snadno kritizovati z měkkého křesla horolezce bojující ve výši 7.000 m ve sněhové metelici o vlastní životy. Merkl, Welzenbach a Wieland a zbývající nosiči se dostali onoho 8. července, kdy Schneider a Aschenbrenner se již zachránili, jen krátce pod »Silbersattel«. »Páni« nemohli dále a tak byl zřízen provisorní mezitábor. Zde zemřel v noci z 8. na 9. červenec nosič Nima Nurbu. V mezitáboře zůstali nosiči Gay-Lay, Angtsering a Dakshi, ostatní pokračovali 9. července v sestupu. 30 m před táborem VII. zemřel vysílením Wieland. Welzenbach a Merkl, kteří už taktéž nemohli dále, rozhodli se zde propustiti nosiče s příkazem, aby se snažili zachrániti. Tak odcházejí nosiči Kitar, Kikuli, Da Tundu a Nima Tashi. Nocují ve sněhové jámě ještě kus nad táborem VI. a dohánějí následujícího dne (10. VII.) Pasanga, Pinzo Nurbu a Nima Dorje, opuštěné již dva dny dříve Aschenbrennerem a Schneiderem. Společně sestupuje těchto sedm nosičů po fixních lanech Rakhiot Peak. Jsou na konci svých sil: Ještě ve fixních lanech umírají Nima Dorje a Nima Tashi, 3 m před stany tábora V. Pinzo Nurbu. Pasang, Kitar, Kikuli a Da Tundu si vynucují ještě téhož dne (10. VII.) sestup do spásného tábora IV. Onoho dne jsou ještě tři nosiči v provisorním táboře pod »Silbersattem«, Welzenbach a Merkl v táboře VII. V noci z 10. na 11. července umírá pod »Silbersattem« nosič Dakshi. Ostatní dva — Gay-Lay a Angtsering — se probouzejí ze své lethargie a sestupují do tábora VII. Tam zůstávají zase ležeti. V noci z 12. na 13. červenec umírá Welzenbach. Merkl a zbývající dva nosiči se pokoušejí sestoupiti do tábora VI., musí však cestou přenocovati ve sněhové jámě. Odtud sestupuje již jen Angtsering sám (14. VII.). Ježto Merkl nemůže dále, rozhodl se hrdinný Gay-Lay, že zůstane u něho. Angtsering se proboujel k večeru 14. července do tábora IV. Co se stalo s Merkle a věrným Gay-Layem, zůstalo tajemstvím. Zemřeli asi některý z příštích dnů.

II. výprava německá na Nanga Parbat byla první a dosud jediná expedice do Himalaje, při níž nosiči ukázali převahu nad pány. Před a po této výpravě zaznívá z každé expediční zprávy stesk nad »nosičskou mizerií«. Ale v historii nanga-parbatské expedice z r. 1934 stojí jasně postavy hrdinných nosičů: P a s a n g a, opuštěného od svých pánů, bloudícího dva dny na hlavním hřebenu, který přesto se proboujává s třemi druhy do tábora IV. A n g t s e r i n g a, který vydržel 8 dnů a 7 nocí v bouři pod vrcholem, který viděl postupně smrt nosičů i pánů a přece sestoupil poslední po nelidském napětí sil se strašlivé hory. G a y - L a y e, který se snad ještě mohl s Angtseringem zachrániti, ale zůstal u svého pána Merkla. Vedle těchto hrdinů poněkud bledne sláva proslulých evropských účastníků výpravy.

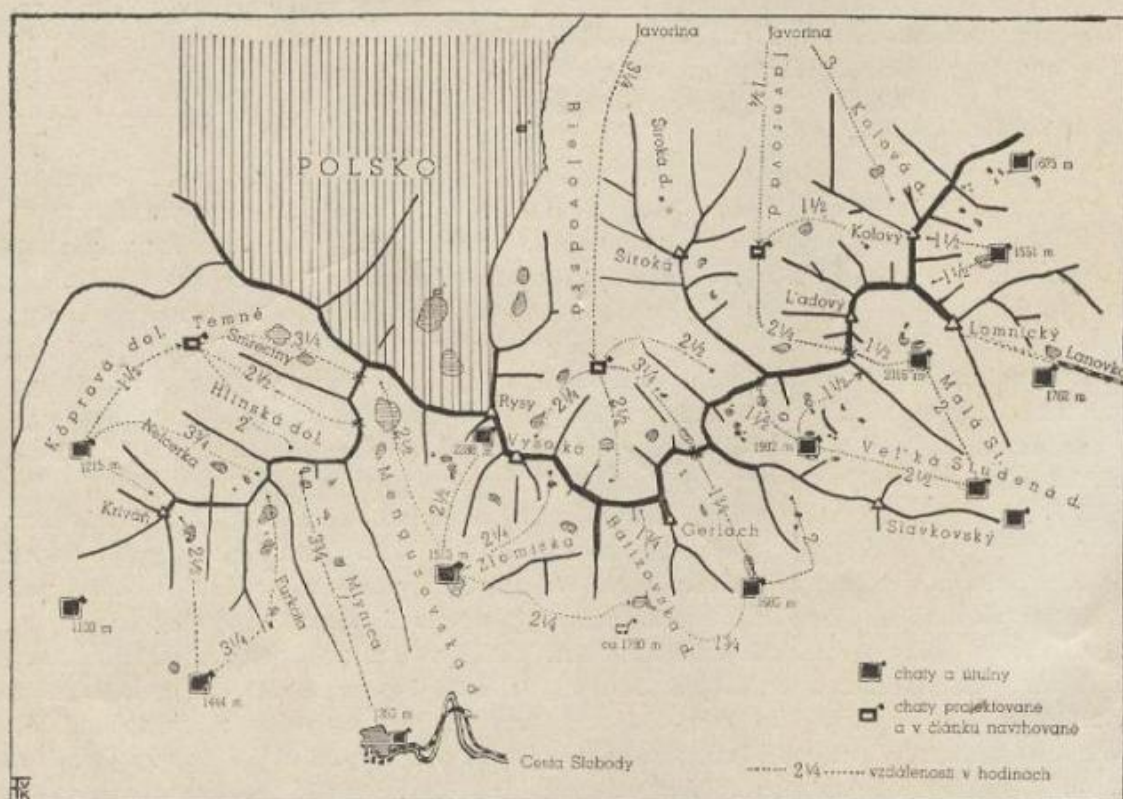
Výprava z r. 1934 stála životy 4 Evropanů a 6 domorodých nosičů. S příkladnou vytrvalostí je přesto organizována výprava další. Tuto III. německou výpravu na Nanga Parbat vede v r. 1936 Dr. Karel W i e n, když předtím v r. 1936 prodělal pod vedením slavného bojovníka z Kandžendžungy, notáře Bauera, vůdcovský trénink na Siniolchun a Simwu v Himalaji Sikkimském. Vedle vědce prof. Trolla jedou němečtí horolezci Dr. Hartmann, Dr. Hepp, Göttner, Dr. Luft, Pfeffer a Müllritter a Rakušan Fankhauser. Výprava postupuje zpočátku zdárně. 7. června, o den dříve než r. 1934, je založen tábor IV. na stejném místě jako při poslední expedici. 12. června je zřízen tábor V. Pak však se musí horolezci stáhnouti zpět do tábora IV., ježto vytrvale sněží. V tomto táboře bylo v noci ze 14. na 15. června zasypáno lavinou sedm horolezců (všichni až na Dr. Lufta, který byl v základním táboře) a devět nosičů. Když 18. červ-

na přišel Dr. Luft k táboru IV. nenašel po něm již ani stopy. Po několikahodinném kopání vytáhl ze spoust sněhu jen bafochy Hartmannův, Heppův a Müllritterův. Členové výpravy byli usmrceni při spánku ve spacích pytlech.

Všem třem německým výpravám na Nanga Parbat scházelo štěstí, které je a zůstane rozhodným faktorem u výprav horolezeckých do takových výšek. To se nejkrutěji projevilo u výpravy poslední, která byla zasypána lavinou na místě, na kterém výpravy z let 1932 a 1934 tábořily beze všeho několik týdnů a které bylo možno považovati za naprosto bezpečné. V r. 1934 snad také poněkud hřešilo vedení expedice Merkl, Welzenbach a zvláště Wieland nemohli být při plné síle, když po dvou nocích a jednom dnu ve staně v táboře VIII. nebyli s to ani sestoupiti do tábora VII. a musili bivakovati kus pod »Silbersattlem« v otevřeném svahu, tím spíše, že ténož dne Aschenbrenner a drobný Schneider sestoupili na 1.500 m výškového rozdílu až do tábora IV. S tak cpoťebovanými horolezci neměl být proveden vrcholový nápor, i když mezi nimi byl vůdce výpravy a Welzenbach, snad nejslavnější poválečný alpista. Také péče o nosiče byla nedostatečná. Řekli jsme již, že rozhodnutí Aschenbrennera a Schneidera, opustiti svoje tři nosiče, bylo při nejmenším neuvážené a nesprávné a patrně zavinilo smrt nosičů Pinzo Nurbu a Nima Dorje. Stejně jednání Merkla a Welzenbacha bylo zdůvodněno tím, že vyčerpaní »páni« nechťeli, aby ještě poměrně svěží nosiči sdíleli jejich pravděpodobný osud. Bylo však přesto nesmírným rizikem, vynuceným nezbytím, nechat sestupovati nosiče samy po velmi obtížném úseku pod táborem VI. Okolnost, že vůdce výpravy byl sám v úderné skupině, ztěžovala snad záměrnou organizaci záchranných pokusů. Nejdůležitějším důvodem nezdarů a obětí však je skutečnost, že i »snadná« osmitisícovka v Himalaji může být nad síly člověka.

Jan Gellner

K článku: Regionální plán Vysokých Tater.

À l'article: Un projet régional d'aménagement des Tatry pour le tourisme.

TATRANSKÁ KRONIKA

K regionálnímu plánu Vysokých Tater.

V časopise »Vysoké Tatry« (VII. č. 3) vyšel krátký článek Ing. Mir. Němce o potřebě regionálního plánu pro výstavbu naší tatranské oblasti. Takový plán zajímá horolezce, pokud se týká vlastního masivu Tater, t. j. oblasti zhruba ohraničené na jihu a na východě vrstevnicí 1500 m (asi spodní hranice kleče), na západě Koprovným potokem a na severu státní hranicí od Hladkého po Lysou Polanu, dále Javorinou a Zadními Měďodoly po Kopské sedlo. Chci podat malý příspěvek k úpravě této oblasti; návrhy týkající se oblasti podtatranské a oblastí sousedních (Liptovských Holí a Bielských Tater) přenechávám jiným.

Mladý radikální horolezec má nepatrné požadavky. Do dolin a na sedla se dostane kamzíci stezkou, ke stěně se prodere klečí a přespí v Žďárského pytli nebo prostě pod kamenem. Nelibě nese stavbu i těch nejužších chodníků, které přivádějí do Tater prosté turisty, »cepry«, na něž často pohlíží s trochou pohrdání. Kdybychom měli mluvit jeho jménem, vyslovili bychom se proti všem stezkám, proti všem chatám a vůbec proti všemu, co by porušovalo divočinu Tater.

Nesmíme však zaujmouti takový negativní postoj a odmítati všecko, co má otevřít Tatry širšímu proudu turistů. Shodují se v tomto s Inž. J. Horákem, jenž napsal (»Vysoké Tatry« VII. č. 3), že dosud se vymstilo pouze odmítat a návrhem nepřispět. Vymstilo prý se to kruhům lyžařským a turistickým: lanovka se staví přes jejich odpor a námítky. Neschvalují proto přehnaný odpor na př. proti »Ostravské stezce« a považují za malicherné, vytýká-li pisatel z—w v Tatarníku (XXI. str. 131), že na Priečném sedle KCST u oné stezky připevnil tabulku s nápisem »Priečne sedlo« a s označením výšky. Takových tabulek je v Alpách na tisíce. Nepomůže brojit proti malé tabulce na Priečném sedle a obracet se zády ke Kasprovému, na který se zatím vystaví lanovka a k Liptovským Múram, po jichž hřebenu se rozhodli Poláci vystavěti cestu od Hladkého sedla až po Hrubý vrch a dál k Mořskému oku.

Ten poustevník, fanatický zastánce neporušené přírody, jenž z houští stílel na první ozubenou dráhu ve Švýcarsku, nezabránil, aby takových drah nebylo postaveno na desítky. Uznávám, že naprosto neporušené Tatry by byly nejkrásnější, ale nezabránil bychom ani autocestám ani lanovkám, kdybychom pouze lamentovali nad každou novou stezkou a nad každou novou tabulkou. Chceme-li něčemu zabrániti, musíme svoliti ke kompromisu. Připusťme menší zlo, abychom se vyhnuli zlu mnohem většímu. —

CHATY.

Horská chata má sloužiti:

a) horolezcům, kteří se v ní ubytují a podnikají výstupy na okolní vrcholy. Chata je jim východiskem.

b) Horským turistům a horolezcům, kteří přes sedla nebo vrcholy přecházejí do jiné doliny k jiné chatě. Chata je pro ně přechodní stanicí.

c) Turistům a návštěvníkům z doliny, kteří obyčejně k večeru odcházejí. Chata je jim cílem.

Tyto tři druhy návštěvníků (rozdělení je přirozeně přibližné) musíme mít na paměti, položíme-li si otázku, kde asi má býti horská chata postavena.

V Tatrách i ty nejdelší a nejtěžší horolezecké výstupy (až na několik výjimek) netrívají déle než osm hodin. Sestupy obvyklými cestami jsou mnohem kratší, takže téměř každý výstup v Tatrách lze vykonati za jediný den. Není tedy zapotřebí, aby chaty byly příliš blízko vstupu do skal. Není to ani žádoucí z hlediska správného vývoje horolezectví.

Nejméně půldruhé hodiny trávající příchod pod stěnu, ať již po stezce či po trávě, klečí a sulkami patří k horolezeckému výstupu. Vzpomeňme si, jak dlouhou cestu musili vážiti první průkopníci horolezectví, než se dostávali pod první skály štítů. Nebylo chat ani pohodlných chodníků; stezičky se ztrácely v klečí a ovčácké chýše byly hluboko v údolích. Líčení nočních pouťí dlouhými dolinami pod skalní srázy, za svítu louče nebo svítilny představují ty nejrozkošnější statě v klasických dílech Zsigmondyho a Whympena. Kdo má hory rád, pro toho jest i požitkem často namáhavý příchod ke stěnám.

Kdyby chata byla umístěna pod stěnou, horolezec by zpohodlněl (proč časně vstávat? Nač boty, když v lezečkách jsem za pár kroků u nástupu?). Lezl by před očima chatních obyvatel, milá by jej z okna s obdivem sledovala, dívali by se na něj »cepří« a lázeňští hosté, kteří sem z údolích přišli, dychtivě čekajíce, až spadne. Že by to ne-

zůstalo bez vlivu na jiskřičku ješitnosti, která dřímá menší či větší v každém z nás? Ze stěny nad stěnou by se stal lezecký objekt, nářadí, vyhovující snad lezci, avšak horolezci nikoli.

Posunutí chaty do závěru doliny by mělo též za následek, že kategorií c), t. j. údolní návštěvníky bychom přitáhli až pod stěny štítů. Z dvaceti by často pouhých pět bylo skutečných přátel hor, kdežto patnáct by bylo snobů, pestře oděných lázeňských návštěvnic a lidí, kteří sem došli, aby mohli vykládat, že zde byli.

Zájem horolezce, aby chaty nebyly stavěny do závěru dolin se kryje se zájmem horského turisty přecházejícího přes sedla z jedné tatranské doliny do druhé. Tomu stačí, přejde-li za jeden den od chaty k chatě pohodlně a s případnou odbočkou na vyhlídkový vrchol (Furkotský štít od Bysirého sedla, Koprovský od Koprovského sedla, Rysy od Váhy, Vých. Vysoká od Polského hřebene, Široká veža od Priečného sedla atd.). Kdyby byly chaty až pod skalami štítů ohraničujících dolinu, byly by ony přechody příliš krátké.

Bohudík i tvářnost tatranských dolin nedovoluje, aby chata byla vystavěna až na samém konci doliny. Dolina má obyčejně několik závěrů buď ve formě konečných prahových dolin (Bělovodská dolina s Českou, Kačí a Svišfovskou) nebo ve formě úvalů (Velká Studená dolina). Posunutím do jednoho takového závěru, vzdalujeme chatu od závěru druhého. Prakticky to vidíme na Zbojnické chatě ve Velké Studené dolině: je posunuta na terasy jižního úvalu a tím vzdálena od úvalu Sivých ples a od Střelecké kotliny, kam se dostáváme jenom se ztrátou výšky. Chata je tedy nejvýhodněji položena, stojí-li v takovém případě blízko místa, kde dolina se větví na oněch několik konečných kottů (na př. Zelené pleso pod Jastrabou, Polana pod Vysokou).

V některých alpských skupinách byly chaty stavěny podle předem vytýčeného plánu a dbalo se, aby ležely přibližně stejně vysoko a byly od sebe stejně vzdáleny. I kdybychom v Tatrách dosud chat neměli, nemohli bychom při rozmístění dodržovat stejnou nadmořskou výšku pro velkou rozdílnost severní a jižní strany Tater. Velké severní stěny sahají mnohem níže do doliny než povlovnější jižní svahy. Chaty na severní straně Tater stály by tedy níže než na straně jižní. Konečně chci upozornit na další moment, směrodatný při řešení otázky, jak chata má asi býti vzdálena od závěru doliny. Je-li relativní výška vrcholů, které dolinu obklopují, poměrně malá a tedy výstupy krátké jak délkou, tak trváním, mohou býti příchody od stěny delší a chata vzdálenější. Obráceně, čím je výstup delší, tím má býti příchod kratší a chata bližší. Prakticky to vidíme u Mlynice a u Bělovodské, resp. Kačí doliny. Nejdelším stěnovým výstupem z Mlynice je asi výstup vých. stěnou Přední Soliskové věže — 2½ hodiny. Výstup na Alinskou věž z nejzazšího sev.-vých. koutu Mlynice trvá pouze hodinu. Proto nevadí poměrně dlouhý příchod dolinou až ze Štrbského plesa (až 3½ hodiny). Naproti tomu výstupy z Kačí doliny jsou značně delší: Ganek vých. pilířem — 7½ hod., Rumanov štít sev.-vých. stěnou — až 7 hod., Malá Litvorová veža sev.-záp. stěnou — 6 hod. atd. Příchod z Podspádů (919 m) pouze k Zelenému plesu v Kačí dolině však trvá asi 5 hodin! V Javorině nelze nocovat a Roztocká chata je na polském území. Vidíme jasně potřebu chaty v Bělovodské dolině. Stejně je tomu u doliny Javorové.

A nyní se podívejme na chaty, které máme ve Vysokých Tatrách. Nemůžeme žádat, aby byly co nejideálněji položeny (před závěrem doliny, blízko rozvětvené doliny v konečné úvaly a kotle, ve vzdálenosti závislé na relativní výšce okolních vrcholů), neboť jsou většinou adaptovány z mysliveckých a vojenských stavení nebo dokonce z „ohnisk“ (Skalnatá chata). Stavěl je stát, soukromníci a různé turistické spolky od Karpathenvereinu po KČST. Nebyly tedy stavěny podle promyšleného celkového plánu. Vzhledem k rozsahu Velké Studené doliny snad by měla Zbojnická chata státi blíže středu doliny a to asi u Studených ples (ve výši 1810 m). Rovněž chata pod Rysy (2280 m) neodpovídá zásadám, o nichž jsem se výše zmínil. Je to však jediná tak vysoko položená chata v Tatrách, neruší ráz osamělého kotle pod Váhou a lze ji ostatně dobře použít za východisko k výstupům z České doliny na Rysy, Český štít a Vysokou. Též nehrozí zde nebezpečí, že by horolezci na okolních stěnách předváděli svoje umění návštěvníkům ze Štrbského plesa: svahy Rysů, Kopek a Českého štítu svojí poměrnou nevinností k tomu nelákají. Nechejme též naši Zbojnickou na onom zdáli viditelném výběžku nad Dhým plesem. Vždyť se tak pěkně vyjímají na obzoru její obrysy a postava Pálkoviče, mávajícího odcházejícím na rozloučenou.

Ponechme chaty tam kde již jsou a poohlédněme se, kde chybějí a kde by měly býti vybudovány.

1. Na konci Koprové doliny, blízko stoku Smrečinského a Hlinského potoka (asi ve výšce 1350 m) má státi nová chata KČST. Má v prvé řadě sloužit turistům za přechod-

VĚSTNÍK
KLUBU
ČESKOSLOVENSKÝCH ALPISTŮ

BULLETIN

DU CLUB ALPIN TCHÉCOSLOVAQUE

ROČNÍK IV.

1937

IVe ANNÉE 1937

REDAKČNÍ RADA:

J. GELLNER, F. V. KROUTIL, K. KUCHARŮ,
RUD. PILÁT a J. ŠANDA

VYDÁVÁ

KLUB ČESKOSLOVENSKÝCH ALPISTŮ V PRAZE

EDITEUR

CLUB ALPIN TCHÉCOSLOVAQUE à PRAGUE

OBSAH ČTVRTÉHO ROČNÍKU

A. Bubeník: Dvě tury v Bernině (Jižním hřebenem na Piz Bernina; Přes vrcholy Piz Palü)	9, 24
J. Gellner: Horolezectví v r. 1936. I. Kavkaz, II. Himalaja a Amerika, III. Alpy a Tatry	1, 21, 46
— Osmdesátiny papeže-alpisty	67
— Nanga Parbat	107
W. Jellinek: Cima Una severní stěnou	70
F. V. Kroutil: K vyšším cílům	54, 114
K. Kuchař: První francouzská výprava do Himalají	43
R. Pilát: Úkoly Klubu československých alpistů	44
— Mezinárodní kongres turistický, termální a klimatický v Paříži 1937	99
Vl. Sadílek: Z Dolomit (Cima Tosa a Crozon di Brenta)	68
L. Škvor: Mont Blanc	5
B. Schütz: Výstup na řecký Olymp	89

TATRY A TATRANSKÁ KRONIKA:

Fr. Dobšík: Severní stěnou Malého Kežmarského štítu v zimě (77), J. Gellner: Muž z Himalají ve Vysokých Tatrách (78), G. Kégel: Lašfovčia Štrbina - Pyšný štít - Malý pyšný štít (76), F. V. Kroutil - J. Gellner: Nové výstupy v Tatrách (72, 94), F. V. Kroutil: Výstupy v Tatrách v zimě 1936/37 (75, 96), Letní sezona ve Vysokých Tatrách 1937 (95), Dolinka L'adová (50), K regionálnímu plánu Vysokých Tater (111), B. Schütz: Něco o horolezeckém průvodci po Vys. Tatrách (26). Popisy nových výstupů: Pred. Javor. veža, vých. štítem na Želez. branu, Bradovica a t. d. (96).

UMRTÍ, NEKROLOGY A VZPOMÍNKY:

T. G. Masaryk (87), Smrt na Nanga Parbatu (89), H. Brulle (19), Mart. Conway (84), J. Coste (14), G. Geyer (19), Jos. R. Heindl (10), Vikt. Novák (11), L. R. Préneut (15), Ulrich Sild (84).

ZPRÁVY KLUBOVNÍ:

13—16, Zpráva o činnosti KČSA za r. 1936 (31), 34—37, 58—61, 82—84, 99—102. Horolezecká cvičení a zájezdy: 12 (Skála u Přeštic), 33.

LITERATURA:

16—18, 37—39, 62—65, 85—86, 102—105, 119—120. Souborné referáty: Tatník 1935/36 (62), Planinski vestnik 1936 (63), Hrvatski Planinar 1936 (64), Krásy Slovenska 1936 (85), L'Alpinisme 1937 (102), Der Bergsteiger 1936 (107), Zimní sport 1936/37 (105), Die Alpen - les Alpes - le Alpi (117).

TABLE DES MATIÈRES

A. B u b e n í k: Deux excursions dans la Bernina (par la crête méridionale au Piz Bernina et à travers les sommets du Piz Palü)	9, 24
J. G e l l n e r: L'ascensionisme en 1936 (Caucase, Himalaya, Amérique, Alpes, Tatry)	1, 21, 46
— Quatre-vingtième anniversaire de Sa Sainteté Pie XI-alpiniste	67
— Nanga Parbat	107
W. J e l l i n e k: A la Cima Una par la paroi Nord	70
F. V. K r o u t i l: Vers des buts plus élevés	54, 114
K. K u c h a ř: Première expédition française dans l'Himalaya, en 1936	34
R. P i l á t: Les buts du Club Alpin tchécoslovaque	44
— Congrès international de tourisme à Paris 1937	99
Vl. S a d í l e k: Des Dolomites (Cima Tosa et Crozon di Brenta)	68
L. Š k v o r: Le Mont Blanc	5
B. S c h ü t z: L'ascension de l'Olympe grec	89

TATRY ET LES NOUVELLES DES TATRY:

F. r. D o b š í k: Par la paroi Nord du Malý Kežmarský štít, en hiver (77), J. G e l l n e r: Un alpiniste de l'Himalaya dans les Tatry (78), G. K é g e l: Lašfovčia štrbina - Pyšný štít - Malý Pyšný štít (76), F. V. K r o u t i l - J. G e l l n e r: Nouvelles ascensions dans les Tatry (72, 76, 94), F. V. K r o u t i l: Ascensions de l'hiver 1936/37 (75, 96), Saison d'été dans les Tatry, 1937 (95), Dolinka L'adová (50), Un projet régional d'aménagement des Tatry pour le tourisme (111), B. S c h ü t z: Quelques remarques sur le guide alpin des Tatry (26).

DÉCÈS, NÉCROLOGES ET COMMEMORATIONS:

T. G. M a s a r y k (87), Au mémoire des morts du Nanga Parbat (89), H. B r u l l e (18), M a r t. C o n w a y (84), J. C o s t e (14), G. G e y e r (19), J. R. H e i n d l (10), V i k t. N o v á k (11), L. R. P r é n e u t (15), U l r i c h S i l d (84).

NOTICES:

13—16, Rapport sur l'activité du Club Alpin tchécoslovaque en 1936 (31), 34—37, 58—61, 82—84, 99—102.

LITTÉRATURE:

16—18, 37—33, 62—65, 85—86, 102—105, 119—120. Referats sur: Taternik 1935/36 (62), Planinski Vestnik 1936 (63), Hrvatski planinar 1936 (64), Krásy Slovenska 1936 (85), L'alpinisme 1937 (102), Der Bergsteiger 1936 (107), Zimní sport 1936/37 (105), Die Alpen - Les Alpes - le Alpi (117).

ní stanici na cestě Štrbské pleso — Kôprovské sedlo — Závory — Lilijové sedlo (Kasprowy) a Vátra — Kôprovské sedlo — Východná. Pro horolezce zkrátí příchod k výstupům z Alinské doliny asi o hodinu a čtvrt. Do Malé a Velké Zahrádky (Triumetal, štít) bude zkrácen příchod na půldruhou hodinu.

2. Nová chata u Kriváňského (Jamského) plesa (1444 m) stojí o 300 m výše než dosavadní Važecká chata a proto úplně vyhovuje jako východisko pro výstupy ze Záhndlu ze Suché Vody a z Furkoty. Do nejzazšího koutu Furkoty je sice ještě asi 3¹/₄ hodiny, ale odtud za pouhou hodinu jsme na vrcholu Furkotského štítu. K jiným ostatně stejně krátkým výstupům (nejdelším stěnovým výstupem je vých. pilíř Ostré věže, 2¹/₂ hodiny) je příchod kratší (1¹/₂—2¹/₂ hodiny).

3. Pro Mlynici naprosto vystačuje jako východisko Štrbské pleso vzhledem k malé relativní výšce vrcholů (již výše zmiňoval jsem se o Mlynici).

4. Uvažovalo se o chatě u Batizovského plesa. Myslím, že chata by byla zbytečná, kdyby došlo ke zkrácení Magistrály vedoucí na Slezský dům. Zkrácení je ostatně v programu. Příchod ze Slezského domu k plesu dosud trvá asi 1³/₄ hodiny, od plesa pod hlavní hřeben (Batizovský—Kačí štít) máme ještě 1³/₄ hodiny. Zkrácením by se ušetřila asi půlhodina. Výstupy z Batizovské doliny nejsou příliš dlouhé, nejdelší stěnový (č. 696 B prův. Kr.-Gel.) trvá asi 6 hodin.

Horší turisté nepotřebují této chaty, neboť Batizovská dolina nemá turistických přechodů přes hřeben do sousedních dolin, je turisticky »slepá« a vzdálenost Popradské pleso—Slezský dům je příliš krátká a nevyžaduje přechodní stanice. Nepotřebují jí ani návštěvníci z údolí: pod Batizovskou dolinou jsou Vyšné Hágy, kde mnoho hostů nepřebývá. Byla by určena jediné horolezcům a ti by jí mohli snadno ozelet. Vždyť příchody do doliny nejsou nejdelší, výstupy netrvaly dlouho a lze přímo sestoupit do Velické doliny ke Slezskému domu anebo do Zlomisk a k Popradskému plesu.

Kdybychom však byli donuceni připustit stavbu ještě jedné chaty na jižním úbočí Tater, které považuji za saturované co do chat, tedy ať stojí v Batizovské dolině. Ale přimlouval bych se, aby pak — v menších rozměrech — byla postavena pod plesem, někde na žluté značce vedoucí do Vyšných Hágů (asi na výši 1750 m). Batizovské pleso je z nejhezčích v Tatrách, visí téměř nad svou jezerní stěnou připomínajíc v malém Štrbské pleso nebo Czarný stav nad Mořským okem. Snese-li Štrbské pleso na úzké hrázi mezi vodou a jezerním svahem celou řadu hotelů a vil s věžičkami a kolonádami, nesneslo by Batizovské ani jedinou chatu. Je příliš malé. Ušetřme je a spokojme se s onou szent-ivánskou krásou, která nám zdobí břehy Štrbského plesa.

5. Nezmiňuji se o dalších dolinách na jihu a na východě, v každé z nich je chata.

Považují síť chat na jižní a východní straně Tater za úplnou a proto se vyslovuji proti stavbě chat nových. Připouštím, že dosavadní chaty (na př. Zbojnickou, Votrubovu) nutno rozšířit anebo přestavět. Necht se však při tom šetřit vzhledu krajiny a necht se chaty nepřestavují na hotely, pro něž je dosti místa v blízkosti Cesty Svobody. Malá tatranská jezera (na př. Popradské pleso) by nesnesla stavbu několikapatrové budovy na svých březích.

6. Jinak je tomu na severní straně Vysokých Tater. Považuji za nutné v zájmu horské turistiky a horolezectví, aby byly vystavěny v javorinské oblasti dvě chaty.

Pro chatu v Javorové dolině by bylo nejvhodnějším místem rovinka ležící asi 300 m jižně od ústí potoka z Černého plesa do Javorinky (asi 1300 m). Stála by ještě v oblasti lesů a nerušila by vzhled krajiny. Byla by blízko ústí Černé doliny Javorové a Zelené dolinky, kterou vede výstup na Širokou.

Chata v Bělovodské dolině by měla stát na Polaně pod Vysokou (asi 1310 m). Kdysi tam stávala útulna, jež vyhořela.

Poloha Polany je též velmi výhodná. Leží ještě v pásmu lesů, takže chata by nerušila vzhled krajiny, a v blízkosti konečných kotlů Bělorodské doliny, doliny České, Kačí a Sivťovky. Pro horskou turistiku a horolezectví by chata byla něčím podobným, co Aljažev Dom pod severními stěnami Triglavu ve slovinských Julských Alpách. Polana pod vysokou nemá rovna ve Vysokých Tatrách. Otvírá se zde pohled do nejpouštěnějších tatranských kotlů a na nejmohutnější srázy Tater, severní stěny Vysoké, Galerii Ganku a ponuré stěny obklopující Kačí dolinu od Ganku po Velický štít.

ZPŘÍSTUPNĚNÍ ČÁSTI JAVORINSKÉHO PANSTVÍ.

Otázka těchto dvou posledních chat souvisí s nutností otevřít část javorinského ského panství turistice. Panství od státních hranic až po hlavní hřeben Tater je turistikům uzavřeno. Je dovolen pouze průchod po modré značce Svišťovkou a Bělo-

vodskou dolinou, po zelené značce dlinou Javorovou a po druhé modré značce od Galajdovky na Kopské sedlo

V srdci této oblasti vypíná se Široká s nejúchvatnější vyhlídkou v Tatrách. Cituji z článku Ing. Houdka »Na Širokou z Polského hřebene« (Krásy Slovenska XII. č. 6):

»Nebetyčná hradba severních stěn od Ledového po Vysokou stojí na jihu celého panství jako hráz. V úchvatném závěru Bělovodské doliny cítíme jako nikde jinde v Tatrách dech romantiky a poesie velehor... Teprve daleko v Alpách, ve vyšších horách, najdeme podobná zákoutí, kde do ticha pralesa pod tisíci metrovými stěnami zní jen šumot řeky, jejíž vody přicházejí z nedostupných sněhových roklí. Z jezer vysoko v postranních dolínách padají po stěnách vodopády. Bylo by si přát, aby se našla cesta, jak zpřístupnit pro dobré lidi javorinské panství se Širokou a zabránit škodám.«

Panství bylo turistice uzavřeno, pokud zde vládl Hohenlohe. Pouze po nějakou dobu kníže dovoloval příchod přes Široké sedlo na Širokou. Panství je uzavřeno dosud a zdá se, ještě přísněji od doby, co zde vládne stát. Ani na horárnách (na př. na Galajdovce) turista již nesmí přenocovat vyjímaje případy nouze. Zaměstnanci lesní správy v Javorině a pan Vogel se synem prý co chvíli pátrají dalekohledem po svazích Široké a Úplazu, neobjeví-li se na nich nevítaný turista nebo lyžař.

Tak si myslím, že ta celá oblast je vyhrazena pro několik vyvolených, kteří sem v létě přijedou stělit si zvěř. Vnucuje se paralela: na jižní straně Tater projektují se hotely, autosilnice a odstřeluje se vrchol nejpyšnějšího tatranského štítu pro lanovku a snad i pro kavárenské terasy. Severní strana se jednoduše zavře a vpouští se jenom vysocí lovci kamzíků a kozorožců. Kam půjde turista a horolezec, jenž nemá na luxusní hotely, nemůže si dovolit jízdy na Lomnický štít a ani nemá to štěstí, že dostane pozvání k honům na javorinskou zvěř?

Je správné, jenom k vůli chráněné zvěři uzavřít celou oblast, nejkrásnější část Tater s nejkrásnější vyhlídkovou horou? Přimlouvám se, aby turistům (horolezcům se do zakázané oblasti vždycky dostanou přes hřebeny, kde je nikdo neuhlídá a nikdo nechytí) byla zpřístupněna Široká, a to po jižním hřbetu od Sedla nad Zeleným. K tomuto sedlu nechť je dovolen přístup od východu Zelenou dolinkou Javorovou (tedy od navrhované chaty v Javorové dolině) a od západu z doliny Bělovodské. Stará stezka vede z této doliny hustým vysokým lesem podél Litvorového žlebu na Široké sedlo. Snad by se zvěř méně rušila, nahradila li by se stará stezka novým příchodem od Polany pod Vysokou přes spodní Rovienky a na Sedlo nad Zeleným, tedy jižněji nad nejvyšším lesem.

Masivy Zamků, Svišťové a Holice, Litvorový žleb, Špic-Mihalova dolina, Rozpadliny, Červená polana, Široká dolina, Svišťová dolina pod Širokou, celý ten obrovský komplex by přece pro ochranu zvěře naprosto postačoval. Mimo to Bialčanská dolina, masiv Muráně se svými kozorožci, dolina Kolová, Svinka! Na Široké polaně by se zase mohli nerušeně krmit medvědi jako kdysi za Hohenloheh. Stezička přes sedlo nad Zeleným by jim přece neuškodila.

Také se přimlouvám, aby byl dovolen příchod k Černému plesu z Javorové doliny do jednoho z nejdívočejších zákoutí Vysokých Tater.

Když již pro pohodlí a pro sensaci bohatých lázeňských hostů chcete milionovými náklady stavět hotely, autosilnice a hokejová hřiště ve výši 2000 m, bez ohledu, zda se tím dotknete tatranské přírody, pamatujte též na onoho prostého turistu a horolezce s bafochem, který má k Tatrám jistě srdečnější vztahy než ten, kdo se veze ve vagonku lanové dráhy na Lomnický štít.

F. V. K. — I. část.

K vyšším cílům.

Na můj článek v č. 3. Věstníku odpověděl v »Krásách Slovenska« A. Veverka úvahou stejného jména a J. Šimko článkem »Pravda o našem tatranském horolezectve«.

Brzy potom, co vyšel můj článek, požádal mne J. Šimko za výbor James o vysvětlení, které výstupy, konané v letech 1932—1935, připisují Němcům a Maďarům, které Čechům a Slovákům a co míním slovy »výstupy pod polským vedením«. Odpověděl jsem obsírným dopisem, z čehož

nyní J. Šimko cituje některé věty. Měl by raději uveřejnit dopis v plném znění.

J. Šimko i A. Veverka vytýkají, že prý tabulka prvovýstupů, kterou jsem sestavil podle »Taterníka«, je nesprávná. Citují příslušnou pasáž z článku J. Šimko: »Podíá článek dr. K. by sa vedelo, že okrem členov KACS nevykonal člen nášho spolku, či z vodcovského sboru, prvovýstup. Vedome, alebo nevedome obchádza určité skutočnosti a keď išlo o prácu našich členov, alebo členov vodcovského sboru, natiahol to na národnostné kopyto, lebo ako nižšie uvidíme, priradil naše výstupy

k polským, s tím, že byly pod polským vedením. Načo byť takými skromnými? Prečo dať všetko susedovi?»

Jsem též členem »Jamesu«. Proč bych tedy zamlčoval, co členové James vykonali.

Šimko dále předkládá seznam třiceti prvovýstupů v Tatrách, které jsem prý nepřiznal Čechům a Slovákům. Přezkoumejme tento seznam. Devět prvovýstupů datuje z let 1929, 1930, resp. 1936. Moje tabulka však uvádí pouze prvovýstupy 1932—1935. Dále uvádí Š. též tyto výstupy: Široká veža Z. stěnou: Motyka a Zamkovský, 1934; Malý L'adový štít Z. stěnou: Motyka a Zamkovský, 1934; Široká veža JZ. žebrem: Motyka, Kúrti a Donáth, 1935; Malý L'adový štít JZ. žebrem: Motyka, Kúrti a Donáth, 1935. — Ve skutečnosti nejsou to čtyři, nýbrž dva výstupy. »Maly Łodowy Szczyt« je polský název pro Širokou vež. Ładowa Kopa, kterou nazývá Š. Malým L'adovým štítem, nemá ani záp. stěnu ani jihozáp. žebro. Konečně prvovýstup »Slavkovský štít kominem SZ. stěny Slavkovské kopy« nebyl uveřejněn v Taterniku. Dozvěděl jsem se o něm před několika léty od Zamkovského a pojal jej do IV. dílu průvodce.

Zbývá osmnáct výstupů: 1932: 1. Bradovica J. stěnou: Sawicki, Zamkovský, 2. Divá veža SV. stěnou: dr. Brüll, Sawicki, Zamkovský, 3. Ostrý štít JZ. stěnou: dr. Brüll, Motyka, Sawicki, Zamkovský, 4. Lomnický štít, varianta v Z. stěně: dr. Brüll, Motyka, Sawicki, Zamkovský; 1933: 5. Dračia hlava JZ. stěnou: Donáth, Motyka, Zamkovský; 1934: 6. Zadná bašta V. stěnou: Dabrowski, Zamkovský, 7. Široká veža ZI stěnou: Motyka, Zamkovský, 8. Zadný Mních JV. hřeb.: Donáth, Kúrti, Motyka, Zamkovský, 9. Sokolia veža Z. stěnou: dr. Brüll, Zamkovský, 10. Ostrý štít J. pilířem: Motyka, Sawicki, Zamkovský, 11. Ostrý štít od JZ.: dr. Brüll, Zamkovský, 12. Javorový štít JZ. stěnou Z. vrcholu: dr. Brüll, Motyka, Zamkovský, 13. Vesterov štít S. stěnou: Hudyma, Kirchner, Motyka, 14. Kopula SV. stěnou: Kacian, Sawicki, Zamkovský; 1935: 15. Široká veža JZ. žebrem: Motyka, Kúrti, Donáth, 16. Sněžná kopa J. stěnou V. vrcholu: Motyka, Zamkovský, 17. Diablovina V. stěnou: M. a A. Bacsányich, dr. Brüll, Dobrucki, Motyka, Mrózek, 18. Zamarla Turnia JV. stěnou: Hudyma, Glatz, Motyka a Zamkovský.

Zmíněné prvovýstupy jsem zařadil k polským až na č. 9 a 11, které jsem (podle národnosti dra Brülla) započítal do pátého sloupce.

Pro rozřídění prvovýstupů musil jsem si zvolit určité dělítko, hlavně proto, že

některých výstupů se zúčastnili lezci různých národností. Dělítko, které jsem zvolil, přirozeně může být kriticky rozebíráno a mnohému se nebude zamlouvat; zvolil jsem si je však podle nejlepšího přesvědčení a po pečlivé úvaze. Mrzí mne proto výtky, že prý jsem rozdělení provedl na oko a »dal všechno susedovi«, jak praví Š. Nesmíme být skromnými, ale nesmíme se též honosit peřím, které nám nepatří.

a) Mluvím v tabulce o prvovýstupech Čechů a Slováků, Němců a Maďarů. Zařazují i naše Němce a naše Maďary do pátého sloupce tabulky, jinak bych mluvil o Čechoslovácích (prakticky zařazují do pátého sloupce jenom naše Němce a Maďary; ze čtrnácti výstupů, uvedených v pátém sloupci, pouze tři byly provedeny říšskými Němci a ostatní domácími lidmi). Zbytečná je tedy zmínka Š., že Kégel, Duchony a Nitsch »i keď sú nemeckej národnosti, sú občanmi nášho štátu«. O to zde nejde. Kdyby Š. byl důsledným, nesměl by pak psát, že slovenské horolezectví začínalo teprve po válce. I vynikající předváleční tatranští horolezci, Grósz, Lingsch, dr. Reichart, jsou rodáci ze Spiše, lidé domácí stejně jako Kégel, Duchony, Nitsch. Nesmíme si volit za kritérium jednou rodnou zemi či státní příslušnost a v zápětí na to mateřskou řeč nebo národnost, jak se nám to zrovna hodí.

b) Nerozhodovalo pro mne pouze, kdo se zúčastnil prvovýstupu, nýbrž kdo byl iniciátorem, kdo prvolezcem, kdo výstup popsal, v kterých časopisech byl popis uveřejněn a komu lezci sami výstup přisuzovali. Napomáhala mně literatura, korespondence a údaje účastníků (na př. Motyky, Kúrtiho, Zamkovského). Výstupy, jichž se zúčastnila dvojice Motyka-Sawicki, jsem bez dalšího přiřkl Polákům (č. 3, 4, 10). Též výstup č. 15, kde osobnost Motykova převládala (č. 15). Ježto z článku v Taterniku (na př. XIX. str. 5, XX. str. 183 atd.) a z různé transkripce jména (viz Krásy XIII. str. 174, 175; Taternik XIX. 89, 92) byl jsem na pochybách o národnosti Zamkovského, oceňoval jsem prvovýstupy z let 1932—1935, jichž se zúčastnil, podle národnosti druhého účastníka (č. 1, 6, 7, 9, 11, 16) a bylo-li více účastníků, podle nejvýkonnějšího z nich, Sawického či Motyky (č. 2, 5, 8, 12, 14). Až na č. 16 jde o prvovýstupy, kdy Z. ještě vůdcem nebyl. Byly hlášeny a popsány (č. 5, 6, 8, 9, 11, 12) pouze v Taterniku.

Snad jsem mohl převést č. 13 a č. 18 do rubriky slovenských prvovýstupů. Popis výstupu č. 13 byl uveřejněn v »Krásách« dříve než v »Taterniku« a výstup č. 18 byl proveden v rámci vůdcovského

kursu KČST. Je též možno sloučiti pátý a šestý sloupec (po odečtení tří výstupů říšských Němců z r. 1933) a spojení cifry týkající se čsl. horolezců (včetně Němců a Maďarů). Na poměru k počtu polských výstupů by se tím však mnoho nezměnilo.

Provedl jsem rozdělení, jak nejlépe jsem dovedl. Snažil jsem se přiblížit se pravdě bez ohledu, zda nám prospívá či nikoliv. Buďme upřímní, do roku 1934 James se nehlásil ani k výstupům dra Brüllu ani Zamkovského.

Netušil jsem, že tabulka v mém článku vyvolá takový ohlas a snad i rozhořčení, kdežto další obsah a tendence článku se přejde mlčením. Mínil jsem tabulku jako pouhou pomůcku a neměl jsem úmyslu »škatulkovati« prvovýstupy. Pokládám stejně jako Š. za příliš malicherné svážit se, komu z účastníků prvovýstup náleží. Tím spíše, že vznikající polemika obyčejně odbočí na pole nemající s horolezectvím co společného a dotkne se soukromých záležitostí kamarádů, do kterých nám pranic není.

Podávám vysvětlení, jímž jsem byl

Kdekoliv a kdykoliv

můžete utrpěti úraz.

Odškodné zajistí Vám

za výhodných podmínek

úrazové pojištění.

SEKURITAS

akciová pojišťovna v Praze

II., Vodičkova 20, tel. 28641.

Informace bezplatně.

čtenářům povinen. Jinak považují pro sebe případ za vyřízen. F. V. Kroutil

Miss Ruth Hale †. V srpnu zahynula na Cubrině anglická horolezkyně, Miss Ruth Hale. V Tatrách byla letos po druhé. Vloni vykonala v průvodu čelných polských horolezců, zejména W. Orłowského a W. Paryského, několik krásných výstupů v polské části Tater, mezi nimi i několik prvovýstupů (jihových. stěna Šwinice, záp. žebro Nižného Žabího štítu, var. výstupu na Cubrinu přímo od Mořského Oka). Letos se vrátila a zpečetila svou novou lásku k Tatrám smrtí.

**Spolehlivým
průvodcem**

jest Vám vždy všestranné pojištění úrazové, odpovědnostní a životní u

SLAVIE,

vzájemně pojišťovací banky.

Praha-Brno-Bratislava.

Zástupci ve všech místech RČS.

Doporučujeme k uzavěru všech druhů pojištění.

francovka

a nyní též
zubní krém

Známa továrna na francovku Alpa rozšířila svoji působnost na výrobu zubního krému. Tak jako Alpa francovka, tak také zubní krém Alpa jest vyroben z nejlepších čistých surovin. Známa vkusná, symbolická úprava výrobků Alpa vzbuzuje sympatii. Jméno a dobrá pověst značky Alpa zaručuje hodnotný zubní krém.

LITERATURA

DIE ALPEN — LES ALPES — LE ALPI, roč. XII.-1936. Orgán Svýc. alpského klubu. 12 čísel, 480 str. textu a 360 str. kroniky a klub. zpráv. (Zkratky: něm. = články psané německy, fr. = francouzsky, it. = italsky.)

Zařadění Kurzova, nám již z franc. časopisu *Alpinisme* (viz *Věstník* str. 102) známého článku **Himalaja 1933—1935** na první stránky ročníku, zřetelně dávají **DIE ALPEN** najevo, jakou důležitost přikládají výpravám do světových velehor. S M. Kurzem, největším švýcarským znalcem Himalaje setkáváme se ještě v jeho pojednání o jedenácti **menších výpravách do Himalaje v letech 1932—1935** (str. 227, fr.) a v **himalajské bibliografii** (str. 275, fr.), kterou navazuje na první dílo toho druhu, *Himalaya-Bibliographie* (1801—1933), vydanou v r. 1934 v Mnichově na popud W. Merkla, jedné z obětí Nanga Parbat. Kurzova bibliografie obsahuje doplňky, články a díla, vyšlá po roce 1933. — Třeba se též zmíniti o Kurzově kritice »vědecké« francouzské knihy C. E. Engelové: *Les batailles pour l'Himalaya*, vyšlé v Paříži v roce 1936 (str. 354 kroniky). Kurz nazývá tuto knihu, plnou nesprávností, chyb a výmyslů plevellem, který je nutno nemilosrdně vytrhati.

Svýcar Lorenz Saladin, známý dvěma výpravami do Kavkazu a cestou do Jižní Ameriky, podává obšírnou zprávu o expedici do **Pamíru v r. 1933** (str. 81, něm.). S ruskými horolezci a kirgizskými nosiči vykonal řadu prvovýstupů v turkestanském hřebenu záp. Pamíru (zejména **PIK GRANIT**, 5308 m, 11. VII. 1935); navštívil též masiv **Trans-Alai** ve vých. Pamíru, kde vykonal druhý výstup na **PIK TRAPEZ** (asi 6100 m). I se Saladinem setkáváme se ještě jednou, v **nekrologu** (str. 255 kroniky). V létě 1936 odjel s Rusy do Tian-Sanu a zemřel vyčerpáním a následkem omrzlin pod Khan Tengri.

Robert Hitz píše o svých **výstupech v Mexiku** (str. 41, něm.) na **Ixtaccíhuatl** a **Citlaltépetl** (též **Pico de Orizaba**). Jsou prý to výstupy lehké; **Citlaltépetl** je vyhaslým kráterem. — Na druhém konci Ameriky, v Patagonii, byl 29. I. 1934 po prvé zlezen **Montblanc** jižních And, **Tronador** (3.471 m). Podává o tom zprávu dr. F. Machon (str. 78, fr.). Po mnoha pokusech jihoamerických horolezců — dr. B. Reichert z Buenos Ayres pětkrát zkoušel svoje štěstí — podařilo se Claussenovi dosáhnouti hlavního vrcholu této trojhlavé hory na hranici Chile a Argentiny. Lezl sám; téhož dne zmizeli dva italská horolezci, kteří se pokoušeli o výstup se strany chilské. — M. Perez, člen francouzské vědecké expedice (*«Pourquoi pas?»*) z roku 1934/35 seznamuje nás s horami země **Liverpool** na **vých. pobřeží Gronska** (str. 30, fr.). Zrazuje od nástupu k těmto jinak krásným, chamonixským jehlám podobným vrcholům: alpské morény jsou jemným kobercem u srovnání s grónskými rozsáhlými pláněmi, pokrytými 2—4 m vysokou vrstvou ostrých, mrazem roztržitých úlomků. — S Hauserem očitáme se v **rdci Sahary** (str. 161, něm.), kde uprostřed nekonečných pouští vypíná se Hoggar. »Chaos skalních domů a vrcholů strmí nad dolinami. Divá směs pil a nožů trčí kolem malých pahorků do výše. Tato země nemá nic z majestátního klidu a souladu Alp. Zde není společného plánu, hory se zde neseskupují v pohoří a hřebeny. Vidíme samé individuality, pravou anarchii hor.« Hauser nás vede těžkým výstupem na mohutný skalní válec, **Ilaman** (2960) a na nejvyšší vrchol Hoggaru, **Tahat** (3010 m).

Též v Evropě zavítáme do krajů málo známých. S H. Bantlím do **španělské Sierry Nevady**, s které zřítí moře i **Atlas** (str. 460, něm.), na **Mulahcen** (3481 m) od severu a na druhý nejvyšší vrchol, **Picacho de Veleto** (3398 m); s F. Marmillodem do skupiny **Cinto a Bavelly v korsických horách** (str. 112, fr.) a konečně s Lattmannem do zapomenuté horské země, do **severoalbánských Alp** (str. 137, něm.). »Velkolepé a divoce rozečkané jsou jako **Dolomity**, avšak neporušeností se jim žádné hory v Evropě nevyrovnají.«

Z exotických hor přecházíme do Alp. Časopis si všímá především Svýcar a částečně též francouzského a italského pohraničí (**Aiguille de la République** v montblancské skupině str. 107, **Grivola** str. 391, lezení ve skalách bergamských Alp str. 329). Z rakouských, německých a jugoslávských Alp není článků. Alpské články přinášejí většinou vzpomínky z výstupů. Vedou nás celým **Svýcarskem**, z šedých kantonů **Rhaetie** (na př. **sev. stěna Cima di Vazzeda** s prvovýstupem G. de Simonyho z roku 1935 — str. 425, it.); skupina kolem údolí **Bondasca** se slavnou sev. hranou **Piz Badile** — str. 313, něm.) potulujeme až na francouzské pomezí, do skupiny **Dent Blanche** a **Dent Jaune** (první výstup sev. stěnou na **Eperon**, str. 267, fr.). Hodně pozornosti věnuje se krajům méně navštěvovaným, na př. **tessinským Alpám** (mono-

Původní
krásné květy a barvy
horských květin
v alpinu Vaší zahrádky
vykouzlí
speciální zahradní hnojivo

HORTUS

grafie o Basodinu, str. 370, něm.), skupině dammastockské (sev. stěna Tiefenstock, str. 223, něm.; vých. hřeben Schneestock, str. 238, fr.; již hřeben Salbitschyn, str. 352, fr., vesměs prvovýstupy atd.) a blümlisalpské (nový výstup od sev. na Tschingelgrat z r. 1935, str. 142, něm.; Altels od sev.-záp., str. 261, něm.).

Čteme rozkošné líčení prosté lyžařské tury na Pizzo Stella (str. 447, něm.), v odlehleém údolí Valle di Lei a jinde zase napínavý popis téměř akrobatického výstupu na skalní jehlu chamonixskou, Aiguille de la République (str. 107, fr.). Její vrcholový blok, vysoký několik desítek metrů, je naprosto hladký a možno jej dosáhnouti jenom po laně, které nutno pomoci praku, nití a šňůr přehoďiti přes vrchol. Čteme poučné články o alpské přírodě, z dějin alpské turistiky, biografie malířů alpských krajin a vedle toho strohé popisy prvovýstupů s náčrtý a vkreslenými směry výstupů. Každý přijde na své, turista, lyžař i alpista radikálního ražení.

Srpnové číslo bylo vydáno k sjezdu Unie alpistických organizací v Ženevě. Přineslo články prvních průkopníků alpismu, G. Hoffmanna o prvním výstupu na Grosse Windgälle z r. 1848 (str. 287, něm.), W. A. Coolidge o Bietschhornu z r. 1873 (str. 292, něm.), D. Marinelliho o výstupu na Palü od jihu z r. 1879 (str. 294, něm.) a jiné.

C. Egger zabývá se u příležitosti stopadesátého výročí dostoupení Mont Blancu (str. 442, něm.) t. zv. balmatovskou legendou, která ještě stále žije v tisku i v kruzích horolezců a ztělesněna je známým saussure-ovským pomníkem v Chamonix. »Vidíme, praví Egger, jak tři protivníci dra Paccarda, pomlouvač Bourrit, lhář Balmat a povídkář Alex. Dumas úspěšně zpracovali současníky a budoucí pokolení, chtějíce jednou pro vždy zmenšiti zásluhy skromného, na slávu nepomýšlejícího, ale horolezce skutečného, dra Paccarda.« Egger cituje doklady z roku 1787 a Balmatem před svědky podepsané prohlášení, podle něhož Balmat byl pouhým nosičem, ježž dr. Paccard našel pro svůj výstup na Mont Blanc, před tím nikdy na Mont Blancu nebyl, ani naň nehledal cestu, při výstupu chtěl stále obrátiti a dr. Paccard jej musil nutiti k dalšímu postupu, dr. Paccard dokonce převzal od něho za výstupu část tlumoků, na vrchol dostoupil první dr. Paccard a nakonec Balmatovi dobře zaplatil.

V kronice na str. 254 je krátká recenze našeho horolezeckého průvodce po Vysokých Tatrách z pera redaktora A. Roussy-ho. Na str. 235 čteme z pera téhož autora obšírnou zprávu o první výstavě alpských fotografií, která se konala v Ženevě v létě 1936. Z počtu 518 fotografií 23 bylo z Československa. Vystavovalo 134 amatérů. Švýcarský alpský klub vyjmenovává 33 z nich, jichž obrazy nejvíce upoutaly veřejnost, a gratuluje jim. Těší nás, že mezi nimi čteme česká jména Hajného, Lukeše a našeho člena Sadílka.

Casopis je vzorně vypraven, s překrásnými fotografiemi na tabulích mimo text.

Věstník Klubu Alpistů československých vychází šestkrát do roka. — Vydává Klub Alpistů československých. — Řídí Dr. Karel Kuchař s redakčním kruhem. — Graficky upravuje Ing. arch. J. Šanda. — Redakce a administrace: Praha II., Albertov 6. — Věstník zasílá se členům Klubu zdarma. — Pro nečleny předplatné Kč 15.— ročně. Do ciziny Kč 20.— ročně. — Autoři odpovídají sami za obsah článků.

Bulletin du Club Alpin Tchecoslovaque, paraissant six fois par an. — Éditeur Club Alpin Tchecoslovaque. — Rédaction et Administration: Dr. Karel Kuchař, Praha II., Albertov 6. — Pour les membres du Club gratis. — Abonnement Kč 15.— par an. A l'étranger Kč 20.—.

R Ů Z N Ě Z P R Á V Y

Předkládáme poslední číslo ročníku 1937. Děkujeme všem přispívatelům za články a příspěvky, jimiž nám pomohli vybavit ročník co nejlépe. Děkujeme všem příznivcům Klubu, kteří osobní účastí nebo podporou hmotnou přispěli ke splnění požadavků na nás kladených. Přáli bychom si, aby v nastávajícím roce, který znamená pro Klub čl. alpistů nové úkoly mezinárodního významu, bylo spolupracovníků a přispívatelů ještě více.

Upozorňujeme, že příští číslo vyjde již v nové úpravě, zdokonaleném provedení a rozšířeném obsahu, aby zahájilo ročník, jímž se bude Klub čl. alpistů reprezentovat před mezinárodním shromážděním pražského kongresu.

Vítáme proto další přispívatele, autory článků i obrazů a doufáme, že z tohoto širšího přínosu pořídíme pro příležitostná zvláštní čísla příštího ročníku výběr všechny uspokojující.

Mezinárodní výstava horských fotografií, obrazů a map v Praze 1938.

Při příležitosti Mezinárodního sjezdu turistického a alpistického bude r. 1938 v Praze uspořádána výstava horských fotografií, obrazů a map. Abychom členstvu Klubu čl. alpistů poskytli co nejvíce času pro přípravu k této výstavě, upozorňujeme již nyní, že:

1. tuto výstavu může obeslati každý člen kteréhokoli spolku nebo organizace, jež jest členem Mezinárodní Unie Alpistických asociací;

2. na obrazech a fotografiích mohou být znázorněny: horské krajinné scenerie ať celkové či detailní, stavby, typy obyvatelstva, kroje, fauna, flora atd. v bezvadných záběrech a technickém provedení;

3. každý účastník může zaslati libovolný počet exponátů (pro horské obrazy-originály na podkladě předchozí úmluvy s výstavním výborem);

4. o přijetí zaslaných exponátů nebo o výběru rozhodne výstavní výbor na základě dobrozdání znalců;

5. vystavením obrazů, fotografií a map

nevznikají vystavovatelům žádné výlohy. Platí pouze obnos Kč 12.— za záznam každého obrazu nebo Kč 8.— za každou fotografii (přijatou výstavním výborem k vystavení) v katalogu výstavy a pro krytí výloh zpětné zásilkou;

6. pro fotografie jest předepsán minimální formát 18 × 24 cm a další běžné fotografické formáty;

7. fotografie buďtež zaslány nerámované a nezasklené, podlepené na bílém nebo chamois kartonu přiměřené velikosti;

8. každá fotografie nebo obraz musí být doprovázena podrobným popisem, jehož směrnice budou uveřejněny spolu s formulářem přihlašovacího listku v 1. čísle příštího ročníku Věstníku;

9. všechny exponáty musí být zaslány na adresu Klubu čl. turistů, Praha II., Mikulandská, nebo Klubu čl. alpistů, Praha II., Albertov 6, s výslovným označením »pro výstavu horských fotografií« nejdéle do 30. května 1938.

Podrobnější směrnice budou uveřejněny v 1. čísle Věstníku Klubu čl. alpistů 1938. Připravujte však materiál již nyní, aby Klub čl. alpistů byl na výstavě čestně zastoupen!

K. K.

Klub čl. alpistů vydal serii 8 pohlednic provedených v hlubotisku s pohledy do našich skalních a horských terénů. Rozešleme v nejbližších dnech všem našim členům tyto pohlednice zároveň se složenkou na Kč 4.50, neboť doufáme, že si každý tyto pohlednice zakoupí a jejich rozšiřováním přispěje k propagaci Klubu. Výnos bude věnován opět publikační činnosti Klubu. Přejete-li si zakoupiti více serií, oznamte to jednateli Klubu (Praha II., Albertov 6), aby Vám mohly být zaslány již při této hromadné expedici.

Do hor a na tury vždy **Odkolkovy**

osvědčené oplatky

sušenky

perníčky

marcipány

Odkolkův chléb ‚selský‘ nebo ‚Vita‘.

**KRÁSNÉ
MODNÍ
LÁTKY**

vlněné-hedvábné jednobarevné i pestré Imprimé-
šatová plátna - prací látky a jiné modní novinky

B A R H O Ň

PRAHA-NÁRODNÍ TRÍDA

SMICHOV - Arbesovo nám.

ZÍZKOV - Husova třída

.RAKO.

HODNOTNÉ KERAMICKÉ VÝROBKY

RAKOVNICKÉ A KERAMICKÉ POŠTORENSKÉ ZÁVODY AKC.

V RAKOVNÍKU

Ve všech pojišťovacích záležitostech nejlépe Vám poradí

SLOVANSKÁ POJIŠŤOVNA

AKC. SPOL.

v PRAZE II., Václavské náměstí číslo 66.

Čísla telefonů: 257-46, -47, -48, 247-91.

Lanol-mýdlo krásných žen

udržuje svěží a čistou pleť

Pilnáčkůvohol

zaručuje ideální oholení.

Doporučuje:

JOSEF PILNÁČEK,

továrna na mýdla a svíčky, Hradec Králové.